

Briuselis, 2017 m. sausio 16 d.
(OR. en)

5194/17

ECOFIN 13
UEM 8
SOC 8
EMPL 5
COMPET 11
ENV 21
EDUC 6
RECH 7
ENER 6
JAI 19

PRANEŠIMAS

nuo:	Tarybos generalinio sekretoriato
kam:	Nuolatinių atstovų komitetui / Tarybai
Ankstesnio dokumento Nr.:	ST 14358/16 ECOFIN 1033 UEM 362 SOC 699 EMPL 479 COMPET 581 ENV 709 EDUC 372 RECH 312 ENER 383 JAI 938 EUROGROUP 22
Komisijos dok. Nr.:	COM(2016) 726 final
Dalykas:	Rekomendacija dėl TARYBOS REKOMENDACIJOS dėl euro zonos ekonominės politikos

Delegacijoms pridedama Tarybos rekomendacijos dėl euro zonos ekonominės politikos projekto redakcija, parengta po nagrinėjimo Ekonomikos ir finansų komitete ir Euro grupės darbo grupėje; rekomendaciją numatoma patvirtinti 2017 m. sausio 27 d. ECOFIN tarybos posėdyje. Oficialiai tekstas turėtų būti priimtas po to, kai jį 2017 m. kovo mėn. patvirtins Europos Vadovų Taryba.

Rekomendacija dėl

TARYBOS REKOMENDACIJOS

dėl euro zonos ekonominės politikos

EUROPOS SĄJUNGOS TARYBA,

atsižvelgdama į Sutartį dėl Europos Sąjungos veikimo, ypač į jos 136 straipsnį kartu su 121 straipsnio 2 dalimi,

atsižvelgdama į Europos Komisijos rekomendaciją,

atsižvelgdama į Europos Vadovų Tarybos išvadą,

atsižvelgdama į Ekonomikos ir finansų komiteto nuomonę,

atsižvelgdama į Ekonominės politikos komiteto nuomonę,

kadangi:

- (1) euro zonos ekonomikos atsigavimas tęsiasi, tačiau išlieka trypus. Pastaraisiais metais padaryta didelė pažanga: nuo 2015 m. euro zonos realusis BVP atsigavo iki prieš krizę buvusio lygio, o nedarbas nukrito iki žemiausio lygio nuo 2010–2011 m. Tačiau visuminė paklausa vangi, infliacija gerokai mažesnė už tikslą, nepaisant labai palankios Europos Centrinio Banko pinigų politikos, o ekonomikos augimą stabdo tokie krizės padariniai, kaip įsisenėjęs makroekonominis disbalansas ir aukštas įsiskolinimo lygis visuose ekonomikos sektoriuose; dėl to reikia mažinti finansinį įsiskolinimą ir lieka mažiau išteklių vartojimui ir investicijoms. Be to, nors euro zonos ekonomikos augimo potencialas jau ilgą laiką mažėja, krizė tą tendenciją dar labiau sustiprino. Nepaisant pagerėjimo ženklų, nuolatinis investicijų trūkumas ir aukštas nedarbo lygis kelia riziką, kad augimo perspektyvos gali toliau blogėti. Euro zonos ekonomikos perbalansavimas ir toliau lieka asimetriškas – savo disbalansą naikina tik tos šalys, kurios yra gryniosios skolininkės – tai lemia didėjančią einamosios sąskaitos perteklių. Pagal visuotinį Didžiojo dvidešimtuko (G 20) susitarimą euro zonos valstybės narės raginamos individualiai ir kartu pasinaudoti visomis (įskaitant fiskalinėmis ir struktūrinėmis) politikos priemonėmis, siekiant užtikrinti tvirtą, tvarų, subalansuotą ir integracinį ekonomikos augimą;

- (2) plataus užmojo struktūrinės reformos turėtų palengvinti sklandų ir veiksmingą žmogiškųjų ir kapitalo išteklių perskirstymą ir padėti spręsti nuolatinių technologinių ir struktūrinių pokyčių problemas. Būtina imtis reformų, kad būtų sukurta palanki verslo aplinka, baigta kurti vidaus rinka ir pašalintos kliūtys investicijoms. Šios pastangos labai svarbios siekiant padidinti produktyvumą ir užimtumą, sustiprinti konvergenciją ir padidinti euro zonos ekonomikos augimo potencialą ir gebėjimą prisitaikyti. Įgyvendinus struktūrines reformas, t. y. sukūrus veiksmingas rinkas, kuriose veiktų reaktyvūs kainų nustatymo mechanizmai, būtų galima paremti pinigų politiką, palengvinant jos poveikio perdavimą realiajai ekonomikai. Reformos, kuriomis šalinami trukdžiai investicijoms ir remiamos investicijos, gali duoti dvigubą naudą: paremti ekonominę veiklą trumpuoju laikotarpiu ir sudaryti ilgalaikio tvaraus ir integracinio ekonomikos augimo pajėgumą. Valstybėms narėms, kurių finansinio įsiskolinimo mažinimo poreikiai, susiję su didele išorės skola, yra dideli, labai svarbios reformos, kuriomis didinamas produktyvumas, nes spartesnis ekonomikos augimas padeda mažinti BVP dalimi išreikštą skolą. Padidinus kainų ir su kainomis nesusijusį konkurencingumą, būtų labiau prisidedama prie išorės perbalansavimo tose šalyse. Didelį einamosios sąskaitos perteklių turinčios valstybės narės gali prisidėti prie euro zonos perbalansavimo imdamosi priemonių (įskaitant struktūrines reformas), kurios padeda perteklines santaupas nukreipti į vidaus paklausą, visų pirma stiprinant investicijas. Dabartinės mažų palūkanų normų sąlygos taip pat teikia papildomų galimybių šioje srityje, ypač šalyse, kurios turi daug fiskalinio manevravimo galimybių;

- (3) geresnis struktūrinių reformų, įskaitant nurodytąsias konkrečioms šalims skirtose rekomendacijose ir tas, kurių reikia ekonominei ir pinigų sąjungai (EPS) sukurti, įgyvendinimo koordinavimas gali turėti teigiamą šalutinį poveikį valstybėse narėse ir sustiprinti teigiamą trumpalaikį tų reformų poveikį. Euro grupės teminės diskusijos padėjo pasiekti bendrą sutarimą dėl reformų prioritetų euro zonoje, dalytis geriausia patirtimi, skatinti reformų įgyvendinimą ir struktūrinę konvergenciją. Šios diskusijos Euro grupėje turėtų būti tęsiamos, kai įmanoma, intensyvinamos, be kita ko, veiksmingai pasinaudojant sutartais bendrais principais ir lyginamaisiais standartais. Šios diskusijos turėtų būti tęsiamos nedarant poveikio vykstančioms diskusijoms atitinkamų sudėčių Taryboje, ir prireikus pripažįstant bendrų problemų ir patirties ES masto aktualumą ir pobūdį. Nacionalinės produktyvumo tarybos, kurios turėtų būti sudarytos atsižvelgiant į 2016 m. rugsėjo 20 d. priimtą Tarybos rekomendaciją,¹ taip pat gali prisidėti skatinant priiimti atsakomybę už būtinas reformas nacionaliniu lygmeniu ir stiprinant jų įgyvendinimą.

¹ OL C 349, 2016 9 24, p. 1.

- (4) siekiant užtikrinti tinkamas bendras fiskalines kryptis ir tinkamą pinigų sąjungos veikimą, būtina glaudžiai koordinuoti nacionalinę fiskalinę politiką, vadovaujantis bendromis taisyklėmis. Bendromis fiskalinėmis taisyklėmis siekiama užtikrinti skolos tvarumą nacionaliniu lygmeniu, kartu suteikiant makroekonominio stabilizavimo galimybių. Taigi euro zonos nacionalinės ir bendros fiskalinės kryptys turi užtikrinti dviejų tikslų – ilgalaikio nacionalinių viešųjų finansų tvarumo ir trumpalaikio makroekonominio stabilizavimo atskirų šalių ir euro zonos lygmeniu – pusiausvyrą. Šiuo metu susidarius dideliame netikrumui dėl ekonomikos atsigavimo tvirtumo ir nepanaudotų ekonominių pajėgumų lygio, kai pinigų politika buvo sudarytos palankios sąlygos, pinigų politiką euro zonos lygmeniu turi papildyti fiskalinė politika, kad būtų remiama paklausa, visų pirma investicijos, ir užbaigtas mažos infliacijos laikotarpis, kartu tinkamai atsižvelgiant į einamąsias skolos tvarumo problemas. Mažų palūkanų normų sąlygomis didėja fiskalinės politikos efektyvumas, įskaitant šalutinį poveikį kitose šalyse. Komisija mano, kad dabartinėmis aplinkybėmis pageidautina 2017 m. visos euro zonos lygmeniu numatyti iki 0,5 % BVP fiskalinę ekspansiją². 2016 m. liepos mėn. Euro grupė padarė išvadą, jog, remiantis Komisijos analize, 2017 m. iš esmės neutrali bendra fiskalinės politikos kryptis užtikrina tinkamą pusiausvyrą. 2016 m. gruodžio mėn. Euro grupė pabrėžė, kad svarbu pasiekti tinkamą pusiausvyrą tarp būtinybės užtikrinti tvarumą ir būtinybės remti investicijas, siekiant stiprinti trapų ekonomikos atsigavimą, tokiu būdu prisidedant prie labiau subalansuoto politikos priemonių derinio. Tuo pačiu metu keliose valstybėse narėse valdžios sektoriaus skola išlieka didelė ir vis dar esama poreikio užtikrinti viešųjų finansų tvarumą vidutinės trukmės laikotarpiu. Dėl šios priežasties būtina užtikrinti, kad fiskalinės pastangos visose valstybėse narėse būtų tinkamai diferencijuotos, atsižvelgiant į fiskalinio manevravimo galimybes ir šalutinį poveikį euro zonos šalyse. Valstybės narės, kurios viršijo savo fiskalinius tikslus, galėtų pasinaudoti savo palankia biudžeto padėtimi, kad toliau stiprintų savo vidaus paklausą ir augimo potencialą, atsižvelgiant į konkrečias šalies aplinkybes, kartu laikydamosi vidutinio laikotarpio tikslo, nacionalinių biudžetų prerogatyvų ir nacionalinių reikalavimų.

² Žr. COM(2016) 727 final, 2016 11 16.

Pavyzdžiui, garantijos Europos strateginių investicijų fondui yra ypač veiksmingas būdas fiskalinio manevravimo galimybių turinčioms valstybėms narėms maksimaliai padidinti poveikį realiajai ekonomikai ir euro zonos atsigavimui. Valstybės narės, kurioms pagal Stabilumo ir augimo pakto prevencinę dalį reikia toliau vykdyti fiskalinį koregavimą, turėtų užtikrinti, kad kitais metais būtų laikomasi Pakto reikalavimų. Pagal Pakto korekcinę dalį valstybės narės turi užtikrinti, kad būtų laiku ir ilgam ištaisyta jų perviršinis deficitas, nes taip užtikrinami fiskaliniai rezervai nenumatytų aplinkybių atveju. Valstybės narės turėtų vykdyti fiskalinę politiką visapusiškai laikydamosi Stabilumo ir augimo pakto, kartu kuo geriau išnaudodamos esamų taisyklių įtvirtintą lankstumą. Struktūrinės reformos, visų pirma skirtos produktyvumui didinti, paremtų ekonomikos augimą ir pagerintų viešųjų finansų tvarumą. Be to, ryžtingai patobulinus nacionalinių biudžetų (tiek pajamų, tiek išlaidų dalies) struktūrą ir valdymą, nukreipiant išteklius į materialias ir nematerialias investicijas, padidėtų biudžetų poveikis paklausai trumpuoju laikotarpiu ir produktyvumui ilgesniuoju laikotarpiu. Siekiant sustiprinti valstybių narių politikos patikimumą ir padėti užtikrinti tinkamą trumpalaikio makroekonominio stabilizavimo, skolos tvarumo ir ilgalaikio ekonomikos augimo pusiausvyrą, būtinos veiksmingos nacionalinės fiskalinės sistemos;

- (5) nuolat mažėjant nedarbui, darbo rinkos euro zonoje toliau laipsniškai atsigauja. Tačiau ilgalaikio nedarbo ir jaunimo nedarbo lygis tebėra aukštas, o keliose valstybėse narėse didelį susirūpinimą tebekelia skurdas, socialinė atskirtis ir nelygybė. Nepaisant pažangos vykdančios reformas, kuriomis siekiama didinti darbo rinkų atsparumą ir gebėjimą prisitaikyti, skirtumai euro zonoje tebėra dideli ir toliau kelia grėsmę sklandžiam euro zonos veikimui. Tinkamos struktūros, teisinga ir įtrauki darbo rinka, socialinės apsaugos, mokesčių ir išmokų sistemos yra būtinos, kad būtų galima sklandžiai ir nuolat nukreipti darbo jėgą į produktyvesnę veiklą, remti darbą keičiančių darbuotojų arba iš darbo rinkos išstumtų asmenų (re)integraciją, sumažinti segmentaciją ir skatinti ekonominę ir socialinę konvergenciją, be kita ko, didinant kokybiško užimtumo galimybes. Tai taip pat užtikrins veiksmingesnę automatinio stabilizavimo funkciją ir tvirtesnę tvarų ir integracinį ekonomikos augimą bei užimtumą, kurie yra svarbūs sprendžiant euro zonos socialines problemas. Būtinos reformos apima: i) darbuotojų apsaugos teisės aktų pakeitimus, kurių tikslas – patikimos sutarčių sąlygos, kuriomis užtikrinamas lankstumas ir saugumas tiek darbuotojams, tiek darbdaviams, skatinami asmens statuso pokyčiai darbo rinkoje, vengiama dviejų pakopų darbo rinkos formavimosi ir prireikus sudaromos darbo sąnaudų koregavimo sąlygos; šioje srityje pastaraisiais metais reformų pastangos buvo itin intensyvios; ii) įgūdžių tobulinimą gerinant švietimo sistemų ir visapusišką mokymosi visą gyvenimą strategijų rezultatus ir veiksmingumą, daugiausia dėmesio skiriant darbo rinkos poreikiams; iii) veiksmingą aktyvios darbo rinkos politiką, skirtą padėti bedarbiams, įskaitant ilgalaikius bedarbius, vėl patekti į darbo rinką ir aktyviau joje dalyvauti, ir iv) šiuolaikiškas, darnias ir adekvačias socialinės apsaugos sistemas, kurios veiksmingai ir efektyviai per visą gyvavimo ciklą prisideda prie socialinės įtraukties ir integracijos į darbo rinką. Be to, dar geresnių rezultatų darbo rinkoje galima pasiekti mokesčių našą perkeltiant nuo darbo jėgos, visų pirma mažas pajamas gaunančių asmenų, ir užtikrinant teisingas mokesčių sistemas. Tokias reformas įgyvendinusios euro zonos valstybės narės yra atsparesnės, o jų užimtumo ir socialinės srities rezultatai geresni. Rengiant tokias reformas reikia atsižvelgti į jų galimą socialinį poveikį;

- (6) kuriant bankų sąjungą padaryta tam tikra pažanga, tačiau ji dar nesukurta. Laikantis 2016 m. birželio mėn. veiksmų gairių, bus tęsiamas darbas siekiant baigti kurti bankų sąjungą rizikos mažinimo ir rizikos pasidalijimo srityse, įskaitant Europos indėlių garantijų sistemą ir nustatant, kad Bendro pertvarkymo fondo bendra finansinio stabilumo stiprinimo priemonė pradėtų veikti ne vėliau kaip fondo pereinamojo laikotarpio pabaigoje. Apskritai po krizės euro zonos bankų sektoriaus atsparumas padidėjo, tačiau dėl tam tikrų veiksmų, tokių kaip aukštas neveiksnių paskolų lygis, neveiksmingi verslo modeliai ir perteklinis pajėgumas kai kuriose valstybėse narėse, spaudimas bankams išaugo ir visa tai lėmė mažą pelningumą ir, kai kuriais atvejais, grėsmes gyvybingumui. Dėl šio spaudimo bankai yra mažiau pajėgūs skolinti ekonomikai. Rizika kyla ir realiajai ekonomikai: kai kuriose valstybėse narėse valdžios sektoriaus skolos ir nefinansinės privačiojo sektoriaus skolos lygis tebėra aukštas. Privačiajame sektoriuje būtina nuolat tvarkingai mažinti finansinį įsiskolinimą, pertvarkant, tvarkant ir prireikus restruktūrizuojant sunkumų patiriančių veiksmų skolininkų skolą, taip pat mažinant neveiksnių skolų sankaupą, kad būtų galima greičiau ir veiksmingiau perskirstyti kapitalą. Šiomis aplinkybėmis pagrindiniai sėkmingo ir ekonomikos augimui palankaus finansinio įsiskolinimo mažinimo proceso komponentai yra: mažinti vis dar aukštą neveiksnių paskolų lygį ir vadovautis bendrais principais rengiant įmonių ir namų ūkių nemokumo sistemas, be kita ko, gerinant nacionalines nemokumo procedūras ir neteisminio ginčų sprendimo sistemas;

- (7) praėjusiais metais padaryta tam tikra pažanga įgyvendinant iniciatyvas, pateiktas penkių pirmininkų pranešime dėl Europos EPS sukūrimo, be kita ko, susijusias su didesniu euro zonos aspekto vaidmeniu Europos semestre, rekomendacija dėl nacionalinių produktyvumo tarybų ir Europos fiskalinės valdybos įsteigimu Komisijos sudėtyje. Taip pat tęsiamas darbas siekiant padidinti fiskalinių taisyklių skaidrumą ir sumažinti jų sudėtingumą. Be to, 2015 m. lapkričio mėn. Komisija pateikė pasiūlymą dėl Europos indėlių garantijų sistemos. Be to, atsižvelgiant į penkių pirmininkų pranešimą, yra platesnio pobūdžio sprendinių uždavinių. Komisija paskelbė ketinanti 2017 m. kovo mėn. pateikti baltąją knygą dėl Europos ateities, kurioje būtų aptariama ir EPS ateitis. Norint susitarti dėl veiksmingų tolesnių veiksmų būtinas visų euro zonos valstybių narių ir ES institucijų, taip pat euro zonai nepriklausančių valstybių narių bendras atsakomybės jausmas ir bendras noras siekti tikslo, nes stipri EPS padės ryžtingiau spręsti ES kylančius uždavinius ir taip pat turės teigiamą poveikį euro zonai nepriklausančioms valstybėms narėms. Šiuo požiūriu bus svarbu, kad diskusijos dėl EPS sukūrimo užbaigimo būtų vedamos atvirai ir skaidriai euro zonai nepriklausančių valstybių narių atžvilgiu, visapusiškai atsižvelgiant į ES vidaus rinką ir, kai tinkama, euro zonai nepriklausančioms valstybėms narėms sudarant galimybę lygiaverčiu pagrindu dalyvauti atitinkamose iniciatyvose;
- (8) dėl šios rekomendacijos užimtumo ir socialinių aspektų konsultuotasi su Užimtumo komitetu ir Socialinės apsaugos komitetu,

REKOMENDUOJA euro zonos valstybėms narėms 2017-2018 m. laikotarpiu atskirai ir kartu imtis šių veiksmų Euro grupėje:

1. vykdyti politiką, kuria būtų remiamas darnus ir integracinis ekonomikos augimas trumpuoju bei ilguoju laikotarpiu ir gerinamas gebėjimas prisitaikyti, perbalansavimas ir konvergencija. Teikti pirmenybę reformoms, kuriomis didinamas produktyvumas, gerinama institucinė ir verslo aplinka, šalinami trukdžiai investicijoms ir remiamas darbo vietų kūrimas. Einamosios sąskaitos deficitą arba didelę išorės skolą turinčios valstybės narės turėtų didinti produktyvumą ir kartu riboti vienetui tenkančias darbo sąnaudas. Didelį einamosios sąskaitos perteklių turinčios valstybės narės turėtų prioriteto tvarka įgyvendinti priemones, įskaitant struktūrines reformas ir investicijų rėmimą, kuriomis padedama didinti jų vidaus paklausą ir augimo potencialą;
2. fiskalinėje politikoje siekti tinkamos pusiausvyros tarp poreikio užtikrinti tvarumą ir poreikio remti investicijas, kad būtų skatinamas ekonomikos atsigavimas, taip prisidedant prie tinkamos bendros fiskalinės krypties ir geriau subalansuoto politikos priemonių rinkinio. Valstybės narės, kurioms remiantis Komisijos vertinimu kyla rizika 2017 m. neįvykdyti jų įsipareigojimų pagal Stabilumo ir augumo paklą, tuo pagrindu turėtų laiku imtis papildomų priemonių šių įsipareigojimų laikymuisi užtikrinti. Kita vertus, valstybės narės, kurios viršijo savo vidutinio laikotarpio tikslus, prašomos toliau pirmenybę teikti investicijoms, siekiant sustiprinti potencialų ekonomikos augimą, kartu išsaugant ilgalaikį viešųjų finansų tvarumą. Valstybės narės, kurios, kaip numatoma, 2017 m. iš esmės atitiks Stabilumo ir augumo pakto reikalavimus, savo nacionaliniuose biudžeto procesuose turėtų užtikrinti, kad šių reikalavimų būtų laikomasi. Vykdyti fiskalinę politiką visapusiškai laikantis Stabilumo ir augumo pakto, kartu kuo geriau išnaudodamos esamų taisyklių įtvirtintą lankstumą. Apskritai valstybės narės turėtų gerinti viešųjų finansų struktūrą, sukurdamos daugiau galimybių materialioms ir nematerialioms investicijoms, ir užtikrinti veiksmingą nacionalinių fiskalinių sistemų veikimą;

3. įgyvendinti veiksmingu socialiniu dialogu paremtas reformas, kuriomis skatinamas konkurencingumas, darbo vietų kūrimas, darbo vietų kokybė, atsparumas ir ekonominė bei socialinė konvergencija. Šios reformos turėtų apimti: i) patikimas darbo sutartis, kuriomis užtikrinamas lankstumas ir saugumas darbuotojams ir darbdaviams; ii) kokybiškas ir veiksmingas švietimo ir mokymo sistemas ir visapusiškas mokymosi visą gyvenimą strategijas, orientuotas į darbo rinkos poreikius; iii) veiksmingą aktyvios darbo rinkos politiką, skirtą dalyvavimui darbo rinkoje remti; iv) šiuolaikiškas, tvarias ir adekvačias socialinės apsaugos sistemas, kuriomis viso gyvenimo ciklo metu veiksmingai ir rezultatyviai prisidedama prie socialinės įtraukties ir integracijos į darbo rinką. Perkelti mokesčių našta nuo darbo jėgos, visų pirma mažas pajamas gaunančių asmenų ir tose valstybėse narėse, kuriose kainų konkurencingumas nesiekia euro zonos vidurkio, o tose šalyse, kurios neturi fiskalinio manevravimo galimybių, tai įgyvendinti nedarant poveikio biudžetui;
4. laikantis 2016 m. birželio mėn. veiksmų gairių, tęsti darbą siekiant baigti kurti bankų sąjungą rizikos mažinimo ir rizikos pasidalijimo srityse, įskaitant Europos indėlių garantijų sistemą ir tai, kad Bendro pertvarkymo fondo bendra finansinio stabilumo stiprinimo priemonė pradėtų veikti ne vėliau kaip fondo pereinamojo laikotarpio pabaigoje. Parengti ir įgyvendinti veiksmingą euro zonos masto strategiją, siekiant papildyti prudencinės priežiūros veiksmus, kuriais siekiama atsižvelgti į veiksnio riziką bankų sektoriuje, įskaitant riziką, susijusią su aukštu neveiksnių paskolų lygiu, neveiksmingais verslo modeliais ir pertekliniu pajėgumu. Skatinti tvarkingai mažinti finansinį įsiskolinimą valstybėse narėse, kuriose yra didelės privačiojo sektoriaus skolos sankaupos;
5. daryti pažangą siekiant baigti kurti ekonominę ir pinigų sąjungą, visapusiškai atsižvelgiant į ES vidaus rinką ir laikantis atviro ir skaidraus požiūrio į euro zonai nepriklausančias valstybes nares. Toliau plėtoti vykdomas iniciatyvas ir dirbti prie ilgesnio laikotarpio EPS klausimų, deramai atsižvelgiant į Komisijos rengiamą Baltąją knygą dėl Europos ateities.

Priimta Briuselyje

*Tarybos vardu
Pirmininkas*